

faculteit
ruimtelijke
wetenschappen

contactadres
postbus 800
9700 AV Groningen

website
www.girugten.nl

Dit nummer is mede mogelijk gemaakt
door de Professfor Keuning Vereniging,
de alumnivereniging van de faculteit
Ruimtelijke Wetenschappen.

girugten

Lustrumnummer **g.**

colofon

Eindredactie & Vormgeving

Robin Groenewold (hoofdredacteur)

Redactie

Arnoud Damen

Bart-Peter Smit

Elisa Lanting

Dion Glastra

Marins Hettinga

Ronald Kleine

Jeroen de Regt

Paul Steeneken

Druk

Scholma Druk, Bedum

Oplage

500 stuks

E-mail

info@girugten.nl

Contactadres

Postbus 800

9700 AV Groningen

Website:

www.girugten.nl

Girugten is het onafhankelijk
faculteitsblad van de Faculteit
Ruimtelijke Wetenschappen,
Rijksuniversiteit Groningen.

Girugten functioneert als een
zelfstandige redactie onder
faculteitsvereniging Ibn Battuta.

De eindredactie behoudt zich het
recht voor zonder opgaaf van redenen
artikelen in te korten, dan wel te
weigeren.

redactioneel

Beste lezer,

Het girugtennummer staat deze keer in het teken van het 11e lustrum van de faculteitsvereniging Ibn Battuta. Met inmiddels een bestaansgeschiedenis van ruim 55 jaar zal er tijdens het lustrum natuurlijk vele mooie verhalen te vertellen zijn over de trotse geschiedenis van de faculteitsvereniging. En daar kijken wij als redactie erg naar uit.

In dit nummer vindt u verschillende artikelen van ingezonden auteurs waaronder een artikel van Melanie Bakema over de aardbevings situatie in de provincie Groningen en Christchurch, Nieuw-Zeeland. Daarnaast vindt u het eerste artikel van onze nieuwste redactielid Bart-Peter Smit welk gaat over de bedrijven die zijn opgericht door de entrepreneur Elon Musk.

Tot slot wil ik bij deze van de mogelijkheid gebruik maken om u op de hoogte te brengen over wie onze nieuwe hoofdredacteur is geworden: Jeroen de Regt. Hij zal vanaf het eerst volgende nummer de hoofdregie verzorgen en girugten verder haar digitale toekomst inleiden!

Namens de redactie wensen we iedereen een ontzettend leerzaam en leuk lustrum toe!
Veel leesplezier! 📧

Robin Groenewold

Inhoud

4.
////	Lustrumprogramma van Ibn Battuta
de Lustrumcommissie	14.
////	De ondergrond: een gevaar of goudmijn?
Marins Hetinga
5.
////	Programma's Carrière dag en Alumnidag	16.
////	De bouwput van het Noorden
Marins Hetinga
6.
////	Bevende bodems en schuddende samenlevingen
Melanie Bakema	18.
////	#WatNouEindeVanWinkels
Hans van Tellingen
8.
////	Mien Hogeland
Steven Wester	20.
////	Professor Keuning vereniging
Sierdjan Koster
9.
////	Het Westerkwartier
Stan Vergeer	22.
////	Studentenorganisaties
10.	Elon Musk: visionair van een schokbestendige energietransitie
Bart-Peter Smit		

Programma 11e lustrum Ibn Battuta

Reisweekend Ardennen 20 - 22 mei

Hier vind je het schematische overzicht van het 11e lustrum van Ibn Battuta. Voor een gedetailleerde beschrijving van elke activiteit verzoeken wij je om het programmaboekje of de website van het lustrum te raadplegen. Veel plezier!

Maandag 23 mei

16:00 Openingsreceptie

Locatie: Van Swinderen Huys

22:00 Openingsfeest

Locatie: News Café

Dinsdag 24 mei

13:00 Lasergamen

Locatie: Bikepark Heuvel, Kardingse

20:00 Holland Casino

Locatie: Holland Casino

Woensdag 25 mei

Themadag

Locatie & tijd afhankelijk van gekozen excursie

18:00 3-Gangendiner

Locatie: De Branderij

22:00 Kroegentocht

Locatie: Start in het Pakhuis

Donderdag 26 mei

13:00 Brakdag

Locatie: Scouting de Havik

18:00 Barbeque

Locatie: Scouting de Havik

Vrijdag 27 mei

10:00 Carrière dag

Locatie: Martiniplaza

Zaterdag 28 mei

09.45 Alumnidag

Locatie: Boterdiep 111

19:00 Diner

Locatie: Martiniplaza

22:00 Gala

Locatie: Martiniplaza

Zondag 29 mei

18:00 Frituurfestijn

Locatie: Tram13

22:00 Eindfeest

Locatie: 't Golden Fust

Carrièredag

vrijdag 27 mei

Alumnidag

zaterdag 28 mei

09.00 – 10.30 Bedrijfsbezoeken

11.30 – 12.00 Inloop met koffie

12.00 – 12.45 Plenaire lezing

12.45 – 13.45 Lunchpauze

13.45 – 15.15 Workshopronde 1

15.15 – 15.30 Korte pauze

15.30 – 17.00 Workshopronde 2

17.00 – 18.30 Afsluiting & Borrel

Locatie:

Martiniplaza
Leonard Springerlaan 2
Groningen

Openbaar vervoer:

Martiniplaza is vanaf het NS-station te bereiken met stadsbus lijn 6, richting Hoornsemeer. Martiniplaza ligt op circa 15 minuten lopen van het NS-station Groningen.

Professor Keuning Vereniging
Alumnivereniging van de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen

09.45 **Ontvangst in "Het Paleis"**

Boterdiep 111, Groningen

10.15 **Opening door Eric Neef, Gerben van der Pijl en Oscar Couwenberg (Decaan Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen).**

10.45 **Schokbestendig: Duurzame Ontwikkeling in het Aardbevingsgebied**

- Hans Alders, Nationaal Coördinator Groningen
- Marco Smit, Directeur Economic Board Groningen
- Tialda Haartsen, UHD FRW en Wetenschappelijk Coördinator Kennisnetwerk Krimp Noord-Nederland

12.15 **Lunch in "De Bovenkamer van Groningen"**

13.30 **Excursies**

- LOPPERSUM (BUSEXCURSIE)

Loppersum bevindt zich midden in het Groningse aardbevingsgebied. Daarbij heeft het te maken met een teruglopende bevolking. Tegelijkertijd is het gebied rijk aan cultureel erfgoed, waar helaas ook scheuren in verschijnen. Wat te doen? De gemeente Loppersum is één van de voortrekkers in het debat over oplossingen voor dit gecombineerd probleem. We worden ontvangen in het gemeentehuis en rondgeleid langs de Loppersumse antwoorden en enkele voorbeelden van het bedreigde cultureel erfgoed.

- GRONINGEN, FIETSSTAD (FIETSEXCURSIE, MAX 30 PERSONEN)

Er is veel veranderd in Groningen sinds onze studietijd, maar er is één constante: Groningen blijft Fietsstad. Tijdens deze excursie krijgen we meer te horen over de Fietsstrategie 2015-2025 om daarna zelf op de fiets 'slimme routes' richting Zernike en andere stadsontwikkeling te pakken. Zernike zal drastisch veranderd blijken te zijn en kun je zo maar oog in oog komen te staan met de Aardappel, of is het de Paddenstoel of Bonbon?

- SPOORZONE GRONINGEN

Het hoofdstation van Groningen gaat grondig op de schop. De achterkant wordt ontwikkeld, het busstation wordt verplaatst en routes naar het station veranderen. Wat is de bedoeling en hoe wordt dit gerealiseerd? We wandelen naar het gebouw van RO/EZ waar de plannen voor het hoofdstation en de spoorzone worden toegelicht. Daarna lopen we door naar het station voor een kijkje ter plekke.

16.30 **Terugkomst in "De bovenkamer van Groningen" en borrel**

18:30 **Sluiting**

Bevende bodems en schuddende samenlevingen

Elk jaar worden veel plaatsen getroffen door aardbevingen: de aardbevingen en tsunami in de Indische Oceaan in 2004, de aardbeving in Haïti in 2010, de aardbevingen in Nepal in 2015, zo maar een paar recente voorbeelden van aardbevingen die het leven van veel mensen hebben verwoest.

Naast het fysieke beven van de aarde – door plaattektoniek of getriggerd door menselijk handelen – worden samenlevingen vaak flink opgeschud door aardbevingen. Na een ramp zoals een aardbeving verwachten burgers vaak dat overheden (wederopbouw) processen leiden. Wanneer dit vervolgens niet naar de wens van burgers verloopt, is er veelal sprake van een verdere verslechtering van de situatie als gevolg van sociale en bestuurlijke processen bovenop de reeds aanwezige impact door fysieke schade.

De invloed van deze fysieke en sociale processen op samenlevingen na een ramp, en de manier waarop wij vervolgens onze bestuurlijke systemen zo adequaat mogelijk kunnen inrichten om resiliënt met rampen om te kunnen gaan, is de focus van mijn promotieonderzoek. Op basis van mijn ervaringen uit case-studies over Christchurch (Nieuw Zeeland) na de aardbevingen, en Groningen (Nederland) in de aardbevings- en gaswinningsproblematiek, geef ik u graag een kijkje in het verhaal achter de bestuurlijke processen die beïnvloed worden door onze fysieke omgeving en die tegelijkertijd onze sociale samenlevingen vormen.

'Shaky' Christchurch

Christchurch is sinds een aantal jaar het toneel van een serie aardbevingen. Op 4 september 2010 werden de stad en wijdere omgeving verrast door een aardbeving van 7.1 op de schaal van Richter. Terwijl wetenschappers al decennialang een grote aardbeving voorspellen in de hoofdstad van het land Wellington, gebeurde de aardbeving in Christchurch. Het onverwachte karakter van de eerste aardbeving werd bevestigd door de mensen die ik sprak in Nieuw Zeeland; zelfs tijdens het moment van de aardbeving dachten ze nog dat het een hele zware aardbeving was in Wellington! Ondanks de kracht van de beving en de aangerichte schade, konden de lokale overheid in Christchurch en omliggende gemeenten de herbouw zelf organiseren. Een klein half jaar later, op 22 februari 2011, werd de stad echter nogmaals getroffen door een aardbeving met een magnitude van 6.3 op de schaal van Richter. Dit keer verwoestte de beving grote delen van het stadscentrum en omliggende wijken en kwamen er 183 mensen om het leven. Door de omvang van deze ramp riep de nationale overheid een noodsituatie uit. Bovendien werd de Canterbury Earthquake Recovery Authority (CERA) opgericht als nationaal overheidsorgaan om de wederopbouw te leiden. Na de tweede grote aardbeving stond de stad nog een aantal jaar in het teken van voortdurende tektonische activiteit; een steeds veranderende context waar de bestuurders het beste hun weg in dienden te vinden.

Gaswinning en aardbevingen in Groningen

Ook in provincie Groningen in Nederland komen sinds een aantal jaar aardbevingen voor. Deze bevingen zijn echter niet het gevolg van natuurlijke plaattektoniek in de diepe ondergrond, maar algemeen wordt aangenomen dat de aardbevingen worden getriggered door de gaswinning door de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM).

VERWOESTE KATHEDRAAL IN CHRISTCHURCH

De NAM wint sinds 1963 gas uit het gasveld dat ligt onder Groningen en de gaswinning heeft de Nederlandse overheid tot nu toe circa 250 miljard euro opgeleverd. Ondanks de jarenlange ontkenning van het verband tussen de gaswinning en de aardbevingen, werd de provincie op 16 augustus 2012 opgeschrikt door een aardbeving van 3.6 op de schaal van Richter; tot nu toe de zwaarste aardbeving in het gebied. Sinds deze eerste 'grote' aardbeving is er veel discussie rondom de gaswinning- en aardbevingskwestie. Er zijn verschillende onderzoeken verricht naar de sociale en fysieke kant van de bevingen, de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) onder leiding van Hans Alders is opgericht als nieuw bestuurlijk orgaan dat de problematiek tussen overheden, bedrijven en burgers moet coördineren, en burgers in Groningen zijn zich in verschillende vormen gaan organiseren.

Interacties tussen mens en natuur

Ondanks dat de twee cases heel verschillend lijken, kan gesteld worden dat rampen altijd plaatsvinden door de interacties tussen mens en natuur. Immers, een aardbeving die voorkomt in een gebied waar geen mensen leven is niet per definitie een ramp. In het geval van Christchurch zijn de aardbevingen tot ramp uitgegroeid door een opstapeling van natuurlijke factoren waar de maatschappij ten eerste niet voldoende op voorbereid was en, ten tweede, niet op een voldoende adequate manier mee omging. Bovendien zijn de inwoners van Christchurch die ik heb geïnterviewd van mening, dat het bestuurlijke handelen van de verschillende overheden niet heeft bijgedragen aan het voorkomen van het uitgroeien van het natuurlijke fenomeen tot ramp. In Groningen daarentegen komen aardbevingen voor door het ingrijpen van de mens in de natuur. Ondanks dat al enige tijd lichte aardbevingen voorkomen in het gebied, werd niet verwacht dat de aardbevingen ook zwaardere vormen zouden kunnen aannemen. Tot nu toe zorgen de aardbevingen voor veel schade aan de gebouwde omgeving en zijn de inwoners van Groningen zijn van mening dat het probleem nog steeds gebagatelliseerd wordt door de nationale overheid in Den Haag. In het verlengde hiervan blijkt uit mijn onderzoek dat er een aantal overeenkomstige factoren te identificeren is tussen Christchurch en Groningen die bijdragen aan een verklaring, en tegelijkertijd aan mogelijke oplossingsrichtingen, voor de problematiek.

Bestuurlijke verwarring

Terwijl in een normale situatie gemeenten (plannings-)processen leiden op lokaal niveau, intervenueerde de nationale overheid in de lokale context na de tweede verwoestende aardbeving in Christchurch. De oprichting van CERA veranderde de balans en verantwoordelijkheden tussen overheden op nationaal en lokaal niveau. Dit leidde tot bestuurlijke verwarring volgens mensen die ik heb geïnterviewd van de overheidsinstellingen, omdat er geen duidelijkheid was over de verdeling van verantwoordelijkheden. Dit leidde tot een duplicatie van rollen aan de ene kant, en tot rollen die niemand oppakte aan de andere. Een zelfde soort spanning tussen de verschillende overheidslagen zien we in de case van Groningen. Zo willen de gemeenten die met de aardbevingsproblematiek te maken hebben het beste de belangen van hun burgers vertegenwoordigen en dienen, maar zijn ze tegelijkertijd gebonden aan raamwerken van hogere overheden. Daarnaast zorgt de oprichting van de NCG voor verwarring tussen de verschillende lokale en nationale overheden en verantwoordelijke ministeries. Ondanks de veelbelovende rol van de NCG als coördinator tussen verschillende actoren, zijn de inwoners en bestuurders sceptisch over de uitwerking van de rollen van de verschillende overheidsinstanties in de praktijk. Uit mijn onderzoek in Christchurch blijkt dat een soort overkoepelende parapluorganisatie beter in staat is om (wederopbouw)processen te coördineren dan een politiek gekleurd overheidsministerie dat de processen leidt. Door onduidelijkheid over verantwoordelijkheden werden belangrijke besluiten voor de korte termijn vaak op een ad-hoc manier gemaakt die mogelijk langere-termijn doelstellingen hinderen.

Community garden van Greening the Rubble, CHRISTCHURH

Schuddende samenlevingen

Door de combinatie van het onverwachte karakter van de aardbevingen in Christchurch en de onvoorziene gevolgen waar de samenleving niet op was voorbereid enerzijds, en de bestuurlijke verwarring die in het wederopbouw proces ontstond anderzijds, begonnen de inwoners steeds meer te twifelen aan de kennis en kunde van de overheden. Inwoners van Groningen verwijten de overheden eenzelfde proces van onjuiste of onvolledige informatieverschaffing en onvoldoende transparantie. Hier komt bij dat inwoners in beide cases aangeven dat hun inbreng niet voldoende wordt gewaardeerd en er te weinig ruimte aan burgerparticipatie of –initiatieven wordt gegeven. Deze factoren resulteren in zowel Christchurch als Groningen in een afnemend

Re-Start Mall, Christchurch

vertrouwen van burgers in overheden en frustratie over de voortgang van wederopbouw- en schade-afhandelingsprocessen. Daarnaast blijkt uit beide cases dat deze factoren zelforganisatie van burgers triggeren in allerlei soorten organisaties, waaronder actiegroepen in Groningen, en creatieve en culturele organisaties in Christchurch om het jarenlange wederopbouwproces zo leuk mogelijk te maken en inwoners betrokken te laten blijven bij hun stad.

Multi-level governance en een niet-homogene aanpak

Op basis van mijn observaties in Christchurch en Groningen blijkt dat aardbevingen – en rampen in het algemeen – een verschillende impact hebben op verschillende mensen in verschillende gebieden. Daarnaast verschillen de individuele situaties van mensen in de fase waarin zij verkeren in de transitie van een ramp naar wederopbouw. Om zo resiliënt mogelijk om te kunnen gaan met processen na rampen is het daarom belangrijk dat bestuurlijke structuren op een manier worden ingericht die deze heterogeniteit van samenlevingen na rampen in ogenschouw neemt. Immers, mensen die leven in een noodsituatie wensen bijvoorbeeld op een andere manier en bij andere besluiten betrokken te worden dan mensen die zich willen inzetten om samenlevingen duurzamer te maken. Tot slot is het daarom belangrijk dat er een adequate en duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden en rollen is tussen verschillende lagen van overheid en burgers, om ervoor te zorgen dat korte-termijn oplossingen lange-termijn ambities niet hinderen, en gezamenlijk te werken aan een meer resiliënt samenleving. ⁹

Pallet Pavilion van Gap Filler, Christchurch

Mien Hogeland

*'t Is de lucht achter Oethoezen
't Is 't torentje van Spiek
't Is de weg van Lains naar Klooster
En de Westpolder langs de diek'*

Zo begon de Noord-Groningse zanger Ede Staal zijn in de regio zeer bekende nummer 'Mien Hogeland.' Hij beschrijft hierin de typische landschappelijke kenmerken van het landschap ten noorden van de stad Groningen, het Hogeland, wat jullie als Groningse studenten bekend in de oren mag klinken. Het Hogeland beslaat de hele gemeente Eemsum en delen van Bedum, Loppersum, de Marne en Winsum, ofwel het gebied ten noorden van het Reitdiep en het Damsterdiep. Het staat bekend om zijn mooie luchten die het lege landschap kleuren, waar veel dorpen zijn gebouwd op wierden, en vaak een authentiek kerkje is gevestigd. Deze wierden moeten niet verward worden met terpen, dit woord wordt alleen in Friesland gebruikt en daar moeten de Groningers natuurlijk niks van hebben.

Ontstaan van het hogeland

Zoals de naam al verraad, verwijst het naar de hoge ligging van het land, wat zo is gevormd door aanslibbing vanuit de zee. De diepere ondergrond hiervan is al gevormd in het pleistoceen. In de een na laatste ijstijd, toen het ijs tot halverwege het huidige Nederlandse land reikte, is het eerste keileemplateau tussen Sauwerd en Den Andel ontstaan. Dit keileem kwam met het ijs mee, en dook hieronder. Toen de ijstijd afgelopen was bleef het keileem achter op sommige plekken in het land, wat dus ook het keileemplateau tussen Sauwerd en Den Andel vormde, wat als het ware een uitloper van de hondsrug is. Winsum bevond zich ook op dit plateau, en vanwege de hogere ligging is het dan ook niet gek dat hier de eerste bijlen en andere, door de mens gemaakte attributen zijn gevonden. Deze eerste bewoners maakten aardewerk van zeelei, jaagden op dieren en ze verzamelden vuursteenknollen om deze te bewerken. Ongeveer 1000 jaar na deze eerste bewoning zonk het keileemplateau in de in het holoceen gevormde veenmoerassen. Aan de rand van dit verdrongen plateau ontstond een kwelderrug die doorliep via Baflo, Warffum en Usquert. Achter dit gebied ontstond nog een kwelderrug die liep van Usquert via Middelstum en Westerwijtwerd naar

Wittewierum. Op deze plekken komt de eerste vaste bewoning voor op zelfgemaakte wierden.

De allereerste resten van vaste nederzettingen zijn gevonden vlak ten zuiden van Middelstum, waar onder meer verzamelplaatsen zijn gevonden van producten uit de omgeving. Door deze nederzettingen op te hogen met mest, graszoden en afval konden wierden ontstaan. De eerste wierden zijn gevormd in de vierde eeuw voor Christus ter bescherming tegen de zee, die geregeld delen van het land wegsloegen. Deze wierden werd later ook gebouwd op het laagland dat achter de kwelderruggen lag. Deze manier van bebouwing ging door tot en met de middeleeuwen, af en toe onderbroken door oorlogen. In de middeleeuwen werden ook de eerste kerken en dijken gebouwd, zodat de wierden nog beter beschermd werden tegen de zee. Door het hoger opslibben van de kwelders ontstonden er afwateringsproblemen, waardoor er in de 10e eeuw al kanalen werden gegraven richting de zee, waarvan het Winsumerdiep het bekendste was, en aan twee kanten in open verbinding met de zee stond.

Modernisering en inpoldering

Aan het eind van de middeleeuwen werden er tientallen kastelen gebouwd voor de adel, die zich inmiddels ook in het behoorlijk onorthodoxe landschap van het hogeland had gevestigd. Vanaf deze tijd was de akkerbouw de voornaamste vorm van inkomen voor de regio, behalve helemaal in het noorden, op de kwelders van Uithuizen en Uithuizermeeden waar het vee vrij spel had. Door stijgende graanprijzen gingen steeds meer boeren zich richten op akkerbouw. De boerderijen zelf werden steeds grootser in opzet, met meer en meer landarbeiders. De (heren)boeren die hier woonden hadden het vaak goed voor elkaar, omdat de meeste arbeid op het land werd geleverd door deze landarbeiders. Zij werkten vaak lang en voor lage lonen en in barre omstandigheden. Om een goed beeld te krijgen van deze situatie is de documentaire 'Betere tied'n in Groningen' een aanrader.

Vanaf de 19e eeuw rijk werd begonnen om het Groningse land in te polderen. De eerste polder was de 'Noordpolder' in 1811. In de twintigste eeuw gebeurde dit onder leiding van het rijk. Als laatste werd

de 'Emmapolder' ingepolderd in 1943, waar het noordelijkste punt van het vaste Nederlandse land tegenwoordig ligt.

Aardbevingsgebied

De laatste jaren staat (een deel) van het Hogeland vooral bekend als het aardbevingsgebied van Groningen. Met name het gebied van Loppersum en omgeving is hier het slachtoffer van, wat een negatieve impact heeft op de prachtige oude herenhuizen die nog veel zijn te vinden in deze omgeving. De aardbevingen bieden aan de andere kant ook de ruimte aan nieuwe creatieve planologen zoals jullie. Om ervoor te zorgen dat het gebied toch zijn waarde behoud, zijn er allerlei initiatieven om schokbestendige woningen te bouwen. Zo is er een samenwerking tussen NAM, gemeente Loppersum, Economic Board Groningen en EPI-Kenniscentrum genaamd 'de nieuwbouwinnovatieregeling. Hierbij hebben zeventig verschillende bedrijven uit binnen- en buitenland projecten ingezonden. Nadat ze beoordeeld zijn op verschillende criteria, zoals inpassing in de regio, bijdrage aan de economie, innovatiegehalte en technische haalbaarheid zijn er nog zeven voorstellen over. Dat er creatief werk is geleverd met deze projecten blijkt uit het feit dat er ontwerpen liggen waar piepschuim en hennep in verwerkt is. Hempflax e.a. heeft bijvoorbeeld een ontwerp gemaakt voor energiezuinige hennepwoningen, waarin Oost-Groningse hennep is gebruikt. Zo lijkt de woningbouw weer terug te keren bij het zelfde soort materiaal waarmee de eerste bewoners zich duizenden jaren geleden tevreden moesten stellen: planten en takken.

Zelf verkennen

Als je nu zelf nieuwsgierig bent geworden als relatieve nieuwkomer in Groningen hoe het hogeland er nu werkelijk bij ligt ben je vanaf het Zernike niet ver verwijderd. Als je naar het noorden toe fietst ben je met 5 minuten fietsen al in het pittoreske Dorkwerd, wat praktisch het begin van het hogeland is. De mooiste manier om het oude cultuurlandschap te ontdekken zal voor iedereen verschillen, maar is over het algemeen toch wel de fiets. Op een brakke woensdagmiddag of gewoon een keer na college de fiets pakken richting dit oude cultuurlandschap zal een ieder goed doen en geestverrijkend werken. 🚲

Het Westerkwartier

Bij de lezers, die niet uit het Noorden van het land komen, zal bij het horen van de naam Westerkwartier waarschijnlijk niet direct een lichtje gaan branden. Wanneer bij Google de term 'Westerkwartier' ingevoerd wordt, komen als eerste resultaten een regionaal dagblad, een makelaarskantoor en een hoorcentrum in beeld, alvorens de Wikipediapagina en dan toch ook echt eindelijk de officiële toeristeninformatie tevoorschijn komen. Op het eerste oog lijkt het Westerkwartier dus geen hoogvlieger, maar schijn bedriegt!

Het Westerkwartier ontstaat in de Middeleeuwen als één van de drie Ommelanden die samen Groningen vormen; het welbekende Stad en Ommeland, wat ook nog in het Grunnens Laid te horen is. Oorspronkelijk een onafhankelijk gebied, dat in de loop der jaren opgedeeld wordt in verschillende gemeenten, die weer onderdeel van de provincie Groningen uitmaken. Tegenwoordig bestaat het Westerkwartier uit vier gemeenten; Zuidhorn, Grootegast, Leek en Marum. Volgens Wikipedia vallen Ezinge (Winsum) en Hoogkerk (Groningen) ook onder het Westerkwartier, maar daar zijn het CBS en ondergetekende het niet mee eens. Na de gemeentelijke herindeling die hopelijk in de komende jaren plaats zal vinden zullen Zuidhorn, Grootegast, Leek en Marum weer herenigd worden in één grote gemeente. De naam? Inderdaad; gemeente Westerkwartier.

Exotische natuurlandschappen hoeft men in het Westerkwartier niet te verwachten. Van oorsprong had de zee tot aan Marum vrij spel, wat ertoe geleid heeft dat het Westerkwartier het karakter heeft van een klassiek wierdenlandschap. Een wierdenlandschap inderdaad; terpen hebben we in Groningen niet, terpen hebben ze in Friesland; hier heten dat wierden. Wierden en sloten worden afgewisseld met kronkelende wegen en veel, heel veel houtwallen. Waar in de meer noordelijk gelegen gebieden van de Marne nog veel open gebieden ruimte geven voor akkerbouw is in het Westerkwartier gras het enige dat telt. Graslanden, veeteelt en weinig uitzicht maken het plaatje van een coulissenlandschap compleet.

Voor jongeren is opgroeien in het Westerkwartier dan ook niet altijd even spannend. De grootste plaatsen in het gebied zijn Leek en Zuidhorn, waar nog wel een aantal voorzieningen aanwezig zijn, maar in de minder bevolkte gebieden is het bij vlagen afzien. In Grootegast is een VMBO-school en in Leek kan ook de havo of VWO gedaan worden, maar voor een gymnasium of een ziekenhuis zal toch echt uitgeweken moeten worden naar Drachten of de Stad (de term 'Stad' behoeft geen uitleg hoop ik). Ook voor zaken als een bioscoop of poppodium zal buiten de regio gekeken moeten worden. Waar vroeger nog een aantal grote discotheken in het Westerkwartier stonden (Pruim Zevenhuizen had bezoekers vanuit heel Noord-Nederland!) zijn er

qua uitgaansleven tegenwoordig nog drie opties; de zuipkeet, de lokale kroeg of een (bij voorkeur zwarte) taxi naar een grotere plaats. Dit zijn helaas problemen die in vrijwel alle rurale gebieden van Nederland voorkomen.

Er komen gelukkig ook dingen uit het Westerkwartier waar we trots op kunnen zijn. Arjen Lubach, de slimste mens van Nederland, is geboren en getogen in het Westerkwartier, net als Trek-kopman Bauke Mollema. Restaurant Onder de Linden in Aduard is één van de weinige restaurants in het land met een Michelinster en slagerij Meatpoint in Tolbert heeft meerdere worstprijzen gewonnen. De meest bekende persoon blijft toch Abel Tasman, wereldreiziger en ontdekker van Tasmanië, geboren in Lutjegast. Naar zijn voorbeeld zijn dan ook het Tasmanmuseum, de jaarlijkse Abel Tasman Struuntocht en het gemeentelogo van Grootegast geschapen.

Er valt nog veel te zeggen over het Westerkwartier; over CDA-enclave Grootegast temidden van PvdA-stemmend Groningen, over de mooie wandelpaden door het landschap of over het Westerkwartiers dialect, wat soms per straat kan verschillen. Het leukste zou echter zijn als iedereen zelf eens langskomt in het Westerkwartier, om sfeer te proeven en zelf een oordeel te vellen. Kom langs bij de borg Nienoord, slaap een nachtje in Hotel Leek of kom gewoon een biertje drinken in de Klap in Grootegast. 't is wat, en as 't niet aans wordt blijft 't wat.

Elon Musk: visionair van een schokbestendige energietransitie

Ruimtepionier, filantroop, uitvinder, miljardair en eigenaar van een automerk. Zomaar wat jongensdromen opgenoemd, maar deze man is het allemaal. Hij staat aan het roer van bedrijven als Tesla, SpaceX en Solarcity. We hebben het uiteraard over Elon Musk, de man die blijkbaar alles kan.

Elon Reeve Musk werd op 28 juni 1971 geboren in Pretoria, Zuid-Afrika, als zoon van een Canadees model en een Zuid-Afrikaans elektromechanisch ingenieur. Op twaalfjarige leeftijd had Elon zichzelf leren programmeren en kon hij zijn eerste computerspel verkopen voor 500 dollar. Ondanks dit succes en zijn hoge intelligentie ging het de jonge Musk niet altijd voor de wind. Hij had geen makkelijke jeugd, zo zegt hij zelf over die tijd. Als kind en jongere werd hij stevig gepest en moest zelfs eens worden opgenomen in het ziekenhuis omdat hij door een groep jongens van een trap was gegooid en in elkaar was geslagen. Ook scheidden zijn ouders toen hij nog jong was, waar hij het moeilijk mee had.

ELON MUSK SHOWT ZIJN TESLA MODEL S

Het leven van Elon werd beter toen hij op zijn zeventiende verjaardag naar Canada verhuisde. Hij behaalde een bachelor in natuurkunde en economie en werd vervolgens uitgenodigd om te studeren aan het prestigieuze Stanford. Hij stapte uit deze studie omdat hij zich in plaats daarvan wilde richten op het internet, dat in die tijd opkwam. Hij richtte zijn eerste bedrijf op: zip2. Dit bedrijf wist hij op 28-jarige leeftijd te verkopen aan het Amerikaanse Compaq (een computerbedrijf dat nu is opgegaan in HP) voor ruim 300 miljoen dollar. Hiervan kon hij 22 miljoen dollar zelf houden, wat hem multimiljonair maakte. Menig man zou hier tevreden mee zijn geweest en zijn gaan rentenieren. Elon Musk niet. Hij stoomde direct door in het oprichten van een nieuw internetbedrijf, dat later onder andere zou uitgroeien naar de nu welbekende betaaldienst PayPal. De verkoop daarvan aan eBay voor 1,5 miljard dollar leverde Elon nogmaals 150 miljoen dollar op.

De verkoop van PayPal luidde voor Elon een nieuwe periode in. Hij wilde zich gaan richten op het verbeteren van de wereld, en als het even kon langs de weg van de technologie. Hij richtte Tesla op, een innovatief en tegenwoordig hip automerk dat autorijden duurzamer moest maken. Slechts één bedrijf om de wereld mee te redden vond Musk niet genoeg: naast Tesla richtte hij SpaceX en Solarcity op. SpaceX moest de ruimtevaart betaalbaarder en duurzamer maken, terwijl SolarCity als bescheiden doel had om alle Amerikaanse huishoudens te voorzien van zonne-energie. Musk heeft die bedrijven niet helemaal zelf gefinancierd, ook al zit een groot deel van zijn kapitaal wel in de ondernemingen. Hij is ook erg bedreven in het aantrekken van investeringen, zoals van Google en het Pentagon. Benieuwd hoe die drie bedrijven hun doelen willen bereiken? Lees dan snel verder op de volgende pagina's!

Tesla: Schokkend duurzamenieuwkomer?

Auto's nemen een enorm deel van het fossiele brandstofgebruik voor hun rekening. Voor een complete energietransitie denken veel mensen dat het nodig is om af te stappen van benzine, diesel en gas en over te stappen naar hernieuwbare energiebronnen voor onze automobielen. Het automerk Tesla probeert het goede voorbeeld hierin te geven.

Nikola Tesla (10 juli 1856 – 7 januari 1943) was een Servisch-Amerikaans uitvinder, zonder wie ons huidige elektrische netwerk niet zou kunnen functioneren. In tegenstelling tot zijn grote concurrent, Thomas Edison, was Tesla geen doorgewinterde zakenman en had weinig oog voor winst. Anderen gingen er met patenten van Tesla's belangrijke uitvindingen vandoor en werden daar schathemeltjerk mee, terwijl Tesla zelf diep in de schulden zat. In plaats van het behalen van zoveel mogelijk winst was Tesla's doel om de mensheid een stukje verder vooruit te helpen. Het naar hem vernoemde automerk, Tesla Motors, staat daar niet veel anders in. Tesla Motors wil allereerst een veiligere en duurzamere wereld creëren en neemt daarin met zijn elektrische en deels zelfrijdende auto's het voortouw.

De manier waarop Tesla Motors dit wil bereiken is opmerkelijk te noemen. Het bedrijf streeft ernaar om hun elektrische bolides naar de massa te brengen, maar probeert dat te doen door eerst wagens voor de elite te produceren. Het bedrijf dat in 2003 is opgericht bracht met dat doel in 2008 de Tesla Roadster uit. Deze sportwagen is volledig elektrisch en moet aantonen dat elektrisch rijden niet suf is, maar ook uitstekend sportief kan zijn. En sportief is hij, in 3 seconden schiet hij naar 100 km/u. Na de Roadster kwam Tesla met de Model S. Een betrouwbare auto voor de elite die Tesla pas echt op de kaart zou zetten als automerk 2.0. De Model S onderscheidt zich door technologische vernuftigheid, duurzaamheid en veiligheid.

De auto heeft een 17 inch touchscreen en je moet niet raar opkijken als je auto na een nachtje laden opeens via mobiel internet een update krijgt en zelf kan rijden. Die zelfrijd-functie, zo beweert CEO Elon Musk, verkleint de kans op een ongeluk met maar liefst vijftig procent. Maar er is meer. Tesla heeft met de Roadster en de Model S naamsbekendheid opgebouwd als het nieuwe hippe en duurzame automerk. Vanuit die reputatie en met ervaring in het bouwen van auto's werd de Tesla Model 3 aangekondigd: eindelijk de relatief betaalbare en volledig elektrische auto voor de massa. Voor maar 35.000 euro is hij al van jou en de eerste rolt al in 2017 van de lopende band. Schijntje toch? Maar liefst 400.000 consumenten vinden blijkbaar van wel. Zoveel mensen hebben op dit moment een pre-order geplaatst met een aanbetalingsbedrag van duizend dollar en dit aantal pre-orders stijgt nog steeds. Dat geld kan Tesla goed gebruiken. Hoewel er een hype is ontstaan rond het merk wordt op het moment geen winst gedraaid. Dat komt vooral door de enorme investeringen die Tesla elk jaar weer doet. Om de wereld van voldoende Tesla's te voorzien is volgens Musk een nieuwe fabriek nodig. Niet voor auto's, maar voor pakketten lithium-ion accu's die de auto's moeten gaan voorzien van voldoende energie. De bouw van deze fabriek is al begonnen in de Amerikaanse staat Nevada en moet in 2017 de eerste accu's gaan leveren. In 2020 is de fabriek op volle capaciteit en levert in zijn eentje net zoveel lithium-ion accu's als wereldwijd geproduceerd werden in 2013. Opmerkelijk, omdat lithium-ion batterijen ook in een ander populair product gebruikt worden: onze smartphones. Tesla kan handig gebruik maken van investeringen die smartphone fabrikanten in onze kleine energieslurpers steken.

DE TESLA GIGAFABRIEK 1 IN NEVADA EN SINDS 2016 HET OP 1 NA GROOTSTE GEBOUW NAAR BRUIKBARE RUIMTE IN DE WERELD.

Op die manier staat het bedrijf niet alleen in accu-innovatie en zijn er door samen te werken met andere bedrijven enorme schaalvoordelen mogelijk. Om de schaal van deze ontwikkeling nog maar eens te onderstrepen: de fabriek zal als hij af is in oppervlakte het op één na grootste gebouw op aarde zijn en wordt compleet zelfvoorzienend qua energie. Leuk en aardig die nieuwe accu's, maar wat als die er na vierhonderd kilometer mee ophouden? Ook daar heeft Tesla aan gedacht. Door heel Europa en Amerika komen laadpalen te staan waar Teslabezitters gratis op kunnen laden. Bovendien kan dit opladen in de tijd dat je een kop koffie en een broodje naar binnen werkt, tijdens je welverdiende pauze richting de Franse zuidkust. Al met al lijkt Tesla goed op weg met het verduurzamen van de auto-industrie en het versnellen van de energietransitie. Echter is de hoop van Musk dat door het succes van Tesla andere autofabrikanten ook in deze mate gaan nadenken over duurzaamheid en hoopt Musk een besef te scheppen bij de consument dat een sportieve, hippe, veilige en relatief goedkope auto? het prima zonder verbrandingsmotor kan stellen.

SolarCity: de wereld aan de zonnepanelen

Zonnepanelen zijn hot en niet alleen als het 40 graden is. Ook in Nederland verschijnen deze magische elektriciteitproducerende platen op steeds meer daken. Het is niet moeilijk om de drijvende kracht achter deze ontwikkeling te zien. Zonnepanelen zijn winstgevend op termijn, maar ook zijn ze betrekkelijk schoon in vergelijking met andere manieren van het opwekken van stroom. Elon Musk zou Elon Musk niet zijn als hij hier de voordelen niet van zou zien. Samen met zijn neef en nicht richtte hij SolarCity op. Deze onderneming heeft als doel om elke Amerikaan tegen betaling aan een setje zonnepanelen te helpen.

Solarcity heeft ruim 13.000 werknemers en is in staat om de markt voor zonnepanelen volledig verticaal te bedienen. Het verzorgt onder andere het design, de productie en de installatie van zonnepanelen. Het bedrijf doet echter meer. SolarCity financiert namelijk ook zonnepanelen, ja je leest het goed, financiert. Het is

mogelijk zonnepanelen te leasen bij het bedrijf waar zowel de afnemer als de aanbieder profijt van heeft. De afnemer betaald minder aan SolarCity dan dat die normaal gesproken voor zijn elektriciteit kwijt zou zijn en SolarCity maakt nog altijd winst op het laten leasen van de panelen. Ook is het bedrijf in staat panelen te leveren voor zogenaamde zonnevelden. Stel je voor dat je een enorm aantal vierkante meters aan Amerikaanse woestijn hebt, wat is daar dan beter op te verbouwen dan zonne-energie? Precies die vraag stelde Musk zichzelf ook, wat leidde tot enorme velden met zonnepanelen die elektriciteit produceren voor afnemers als Intel, Walmart en het Amerikaanse leger.

Daar houdt het echter niet op. In samenwerking met Tesla gaat SolarCity powerwalls installeren in huizen. Want zeg nou zelf, zonnepanelen zijn heerlijk als de zon schijnt, maar 's nachts heb je er bar weinig aan. De powerwall is een lithium-ion accupakket, dat je misschien nog bekend voor komt van het Tesla stuk. Deze batterijen zijn door schaalvoordelen goedkoper om te produceren dan andere accu's en vereisen vrijwel geen onderhoud. Het mooie van de powerwall is dat energie uit zonnepanelen kan worden opgeslagen voor de nacht. Wat echter ook kan is dat energie van het elektriciteitsnet op een goedkoop moment wordt ingekocht en wordt gebruikt om de accu op te laden, waarna die energie op momenten dat elektriciteit duur is kan worden gebruikt. Als mensen dit op grote schaal zouden doen zou dit niet alleen goed zijn voor hun portemonnee, maar ook voor het elektriciteitsnet. Door een buffer aan elektriciteit te hebben kunnen milieubelastende energiecentrales ook op piekuren uit blijven staan of hoeven ze minder hard te stoken.

SpaceX: schokbestendig bij mach 20

Het lijkt onmogelijk: een raket de ruimte in schieten en diezelfde raket vervolgens weer laten landen op een aards platform, dat vanuit de ruimte gezien niet groter is dan een nietszeggende stip. Toch kreeg het ruimtevaartbedrijf SpaceX, uiteraard onder leiding van Elon Musk, dit voor elkaar. Het bedrijf ging zelfs nog een stap verder dan dat, aangezien er in plaats van een stationair platform gebruik werd gemaakt van een drijvend platform in de oceaan.

SpaceX heeft het nieuwste van het nieuwste in de ruimtevaart. Raketten die op kunnen stijgen en vervolgens het International Space Station kunnen bevoorraden of een satelliet in een baan rond de aarde kunnen brengen. Dit is niet nieuw. Wat wel nieuw is dat de raketten na deze taak weer veilig kunnen landen op een onbemand schip. Het vernuft dat voor een dergelijk kunstje nodig is laat maar weer eens zien waar de bedrijven van Musk tot in staat zijn.

Een weldenkende geograaf zal zich wellicht afvragen waar al deze moeite voor nodig is. We gaan immers al jaren naar de ruimte en komen meestal ongeschonden weer terug. Hier zijn een paar verklaringen voor te geven. Één daarvan heeft te maken met het feit dat je waarschijnlijk bekend is: de traditionele ruimtevaart maakt gebruik van raketten die in de ruimte loskoppelen van hun vracht. Vervolgens vallen ze terug naar de aarde, waar ze opbranden in de dampkring. Het deel dat opbrandt draagt ongeveer 75 procent van de totale kosten van het ruimtevaartuig met zich mee, oftewel een aanzienlijke investering. Het laten opbranden van dit deel is uiteraard een dure grap die niet past in een tijd van bezuinigingen. Als er een herbruikbare raket gebruikt zou worden zou dit een hoop kosten schelen. Een tweede reden waarom SpaceX gezien wordt als een ruimtevaartbedrijf met potentie is omdat het poogt de lanceermonopolies van NASA, ESA, het Russische Roskosmos en de China National Space Administration te doorbreken. Er hangen ruim 3000 satellieten rond de aarde, waarvan een groot deel in private handen is. Bijna al die satellieten zijn in de ruimte gebracht door de vier genoemde ruimtevaartorganisaties, die grotendeels in handen zijn van overheden. Zij hadden een oligopolie op deze markt en konden de prijs grotendeels zelf vaststellen.

Nu doorbreken commerciële nieuwkomers zoals SpaceX en Blue Origin dit oligopolie en zij willen dit zo kosteffectief doen, waardoor de prijs van een lancering op termijn waarschijnlijk daalt. Musk heeft aangegeven de kosten en de betrouwbaarheid tot toegang in de ruimte te willen verbeteren met een factor tien. SpaceX heeft daarbij veel baat bij ontwikkelingen van andere bedrijven in het Musk-imperium. Zo worden de schermen uit de Tesla Model S ook gebruikt bij de bediening van de raketten.

Alsof het laten landen van raketten nog niet genoeg was heeft SpaceX al weer een nieuw doel gesteld. In 2018 wil het namelijk een onbemande capsule laten landen op onze rode buur: Mars. Het is niet toevallig dat in een soortgelijke capsule als die het bedrijf gebruikt in de Mars onderneming ook mensen vervoert kunnen worden. SpaceX wil namelijk dat Mars uiteindelijk gekolonialiseerd

wordt en geeft aan dat het een menselijk bezoek aan de rode planeet voor 2030 niet onwaarschijnlijk acht. De Marsmissie in 2018 moet informatie opleveren hoe het landen op die planeet kan gaan. De atmosfeer is namelijk te ijl voor parachutes en er zal dus niet op raketten geland moeten worden. Dat dit kan heeft SpaceX al op aarde laten zien. Ook NASA wil graag leren hoe te landen op Mars en heeft technische ondersteuning aangeboden om de missie te laten slagen. In ruil daarvoor krijgt NASA op zijn beurt de gegevens over het binnentreden van de buitenaardse atmosfeer, over de afdaling en over de landing zelf.

SpaceX laat met het bezoek aan Mars zien dat het op de toekomst voorbereid is en misschien dat die toekomst er voor de mensheid niet best uit ziet. Mocht de energietransitie niet lukken en mocht de wereld niet duurzamer worden dan heeft Musk altijd nog een plan B klaar staan voor het overleven van de mensheid: een schone start op een nieuwe planeet.

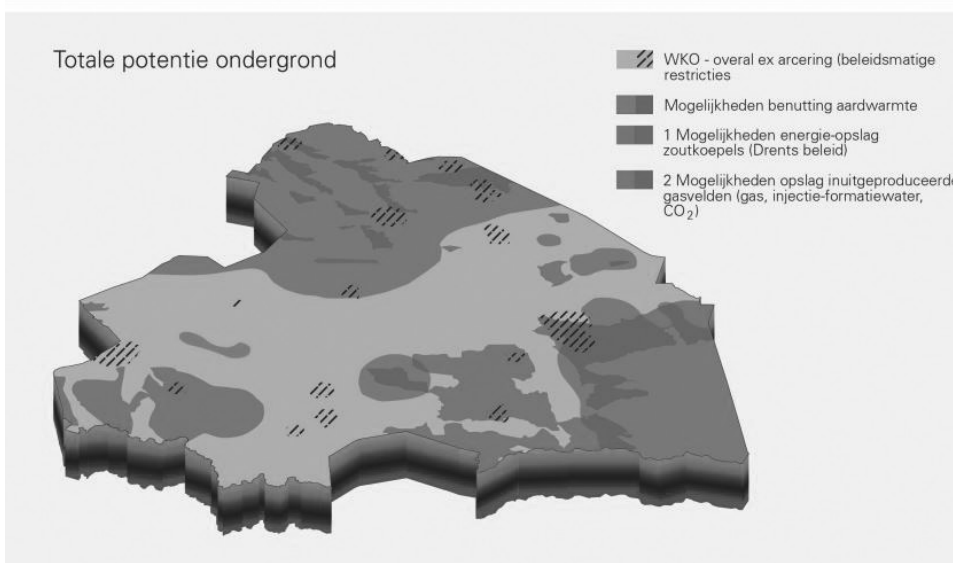
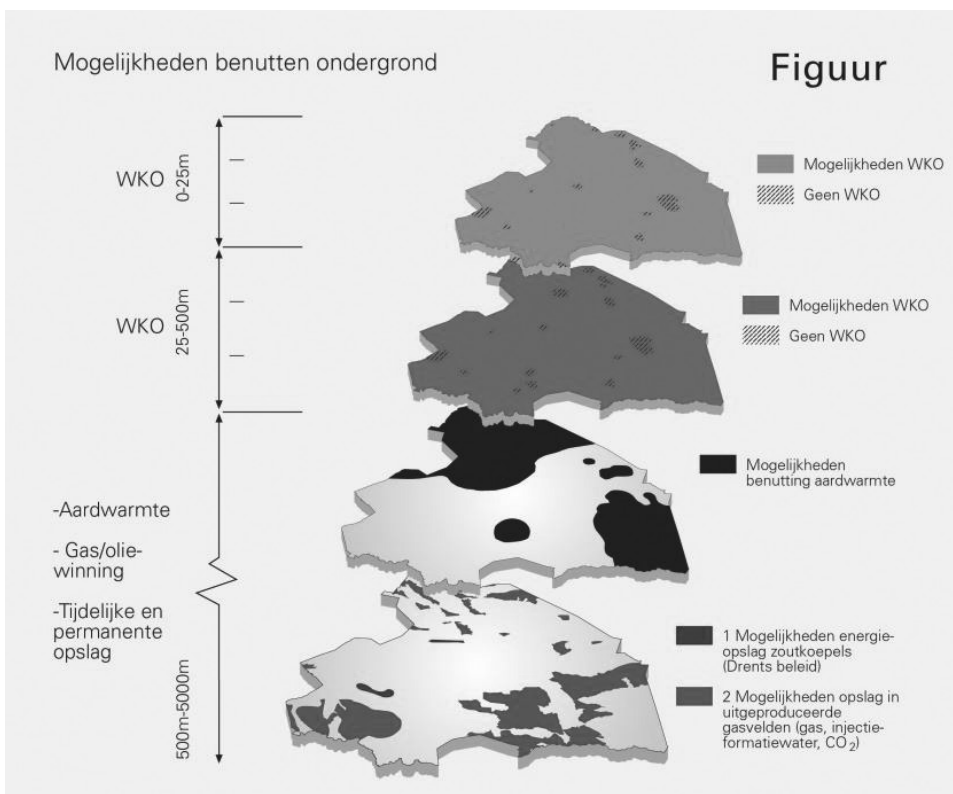
De ondergrond: een gevaar of goudmijn?

Waar in onze eigen provincie de kranten vol staan over de gasboringen, de gaskraan die dicht moet en de aardbevingsbestendigheid van gebouwen, is ook de ondergrond een actueel thema in de naburige provincie. De Provincie Drenthe heeft met de Structuurvisie Ondergrond hier juist de kansen van de ondergrond in kaart gebracht, waarvan de tweede, geactualiseerde versie is vastgesteld in oktober 2015. De provincie Drenthe was de eerste provincie met een structuurvisie voor de ondergrond, waarin de kansen van de ondergrond worden uitgelicht.

De mogelijkheden die de ondergrond biedt zijn voornamelijk op het gebied van duurzame energie. De ondergrond kan bijvoorbeeld gebruikt worden als energiebron, als buffer van energie, maar ook als opslagplaats van broeikasgassen. Alles met een beter klimaat als doel; een toename in het gebruik van duurzame energie en de productie van het broeikasgas CO₂ terugdringen.

Het gebruik van duurzame energie in combinatie met de ondergrond kan op vele manieren in Drenthe. De provincie ziet mogelijkheden om met Warmte Koude Opslag systemen energie te winnen en op te slaan tussen 0 en ongeveer 300 meter onder maaiveld. Daarnaast kan er door het gebruik van geothermische systemen energie gewonnen (aardwarmte) tussen de 1,5 en ongeveer 3 kilometer maaiveld. In Groningen is dit fenomeen ook ontdekt; onder het Zernike terrein bevindt zich namelijk een heetwaterbron die genoeg capaciteit heeft voor de wijken Selwerd, Paddepoel en Vinkhuizen, zo'n 10.000 huishoudens. In 2017 zal men met dit ruim 50 miljoen kostende project bezig gaan en de verwachting is dat het systeem in 2018 gaat draaien.

Een derde mogelijkheid die de ondergrond met zich meebrengt ten behoeve van het klimaat zijn de luchtopslagsystemen. Het opslaan van gecompriëerde lucht in een ondergrondse ruimte (bijvoorbeeld een zoutkoepel) en afhankelijk van de vraag elektriciteit opwekken door middel van het laten ontsnappen van lucht uit de zoutkoepel. Dit wordt ook wel Compressed Air genoemd. De provincie Drenthe kan ervoor kiezen Compressed Air toe te passen om de concentratie CO₂ te verminderen door het gas onder de grond op te slaan. Dit idee is niet door Drenthe bedacht en staat ook wel bekend als CCS (Carbon, Capture and Storage). Momenteel wordt deze methode in Nederland alleen op zee toegepast, maar lopen er ook veel onderzoeken om dit op land toe te passen.

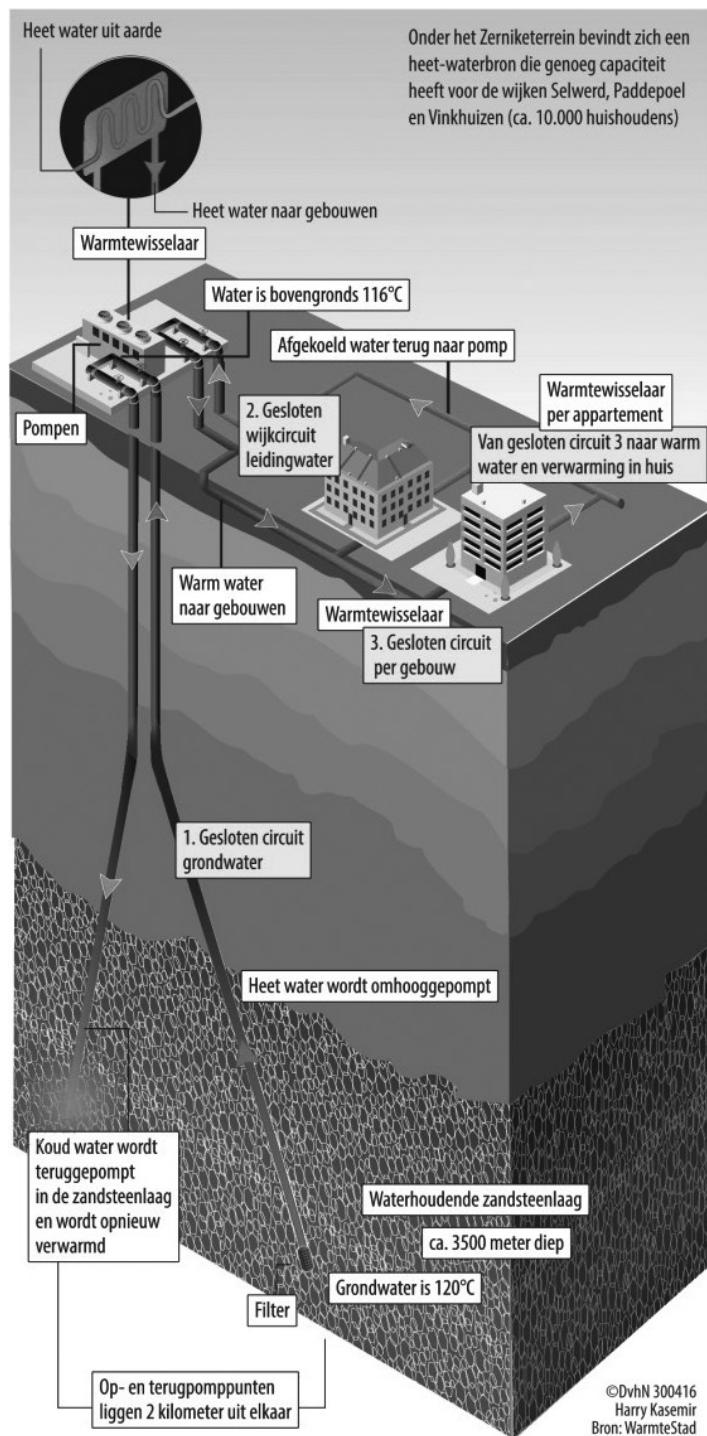

Hierbij wordt de redenering gevolgd dat de balans van de bodem verstoord wordt. Immers: er wordt veel (aard)gas onttrokken aan de bodem waardoor er plaats in de bodem vrijkomt. Om die lege plaatsen op te vullen en zodoende de balans te herstellen zou er een ander gas ingepompt kunnen worden, zoals CO₂. Naast dat het vullen van de bodem met CO₂ zorgt voor klimaatvoordelen, brengt het ook financiële voordelen met zich mee. De Europese Unie stelt namelijk subsidies beschikbaar voor (proef)locaties voor CO₂-opslag. Maar er is ook veel tegenstand tegen dit idee. Dat met CO₂-opslag een beter klimaat wordt beoogd spreekt waarschijnlijk voor zich. De financiële voordelen komen doordat de Europese Commissie 180 miljoen euro beschikbaar stelt voor een proefproject in Nederland.

In het Noorden zijn al een aantal gasvelden aangesteld als mogelijke plaatsen voor CCS. Het gaat om Annerveen, Bedum, Boerakker, Eleveld, Grootegast, Roden, Sebaldeburen, Ureterp en Zuidwal. In het noorden is ruimte voor 40 megaton CO₂ per jaar (gedurende veertig jaar), wat overeenkomst met 20 procent van de huidige CO₂-uitstoot in Nederland per jaar. Dat het noorden als mogelijke locatie voor deze proef wordt gekozen is niet helemaal uit de lucht komen vallen. In 2005 stelde de NAM echter eerst plekken voor in de randstad. Dit door de hoge transportkosten en omdat er volgens de NAM geen bedrijven zijn in het noorden die zuivere CO₂ produceren. De plannen van NUON en RWE voor de bouw van kolencentrales in de Eemshaven veranderden de situatie. Het noorden krijgt ook steun van andere deskundigen; zij stellen dat CO₂ het beste kan worden opgeslagen in de gasholtes in Noord-Nederland, waar ook minder mensen wonen. Bovendien heeft het noorden al ervaring met gasopslag. Er kunnen zich ook gevaren voor doen met CO₂ opslag en dat stuit juist de Noordelingen tegen het borst; het idee dat de randstad weer profiteert van het noorden.

Want, zoals wij in Groningen jammerlijk genoeg hebben ondervonden, kennen ondergrondse activiteiten vaak bovengrondse consequenties. Hoewel CO₂ niet explosief of giftig is, verdrijft het zuurstof waardoor ademhalingsproblemen kunnen worden veroorzaakt. Risico's die zich voor kunnen doen bij de opslag van CO₂ zijn bijvoorbeeld lekkages of blow outs. In Kameroen kwamen ooit meer dan 1700 mensen om toen uit het Nyosmeer een grote hoeveelheid CO₂ vrijkwam. Maar goed, dan hebben we het natuurlijk ook over een ontwikkelingsland. Daarnaast kan er verzuring van het grondwater optreden als het in de ondiepe ondergrond ontsnapt. Tevens kan het risico op kleine aardbevingen toenemen door CCS. Die zouden vergelijkbaar kunnen zijn met de bevingen zoals deze nu al voorkomen in Noordoost Groningen. Aan de andere kant biedt CCS kansen om het drukevenwicht na gaswinning te herstellen, wat bodemdaling tegen zou kunnen gaan. Maar ook hierover zijn de meningen verdeeld. Aan de ene kant denken mensen dat de balans in de bodem herstelt dient te worden, aan de andere kant vinden bewoners van dit gebied dat er nog meer drukverschillen zullen ontstaan. Daardoor zouden de huidige problemen alleen maar erger worden.

Of de opslag van CO₂ door zal gaan in het noorden is nog niet duidelijk. Wel blijkt dat Noord-Nederland zijn ondergrond beter kan benutten. Er kunnen pilotprojecten worden losgelaten op hergebruik van energie en CO₂ die zo de noordelijke economie stimuleren. Daarvoor is alleen wel draagkracht bij de burgers zelf nodig. Door de negatieve ervaringen met de gevolgen van gaswinning is de discussie over kansrijke mogelijkheden van de ondergrond bemoeilijkt, maar het zou jammer zijn wanneer er kansen blijven liggen. De Provincie Drenthe heeft als eerste provincie met de Structuurvisie Ondergrond al een belangrijke stap gezet. Deze structuurvisie Ondergrond zal ook centraal staan bij de themadag tijdens het lustrum op 25 mei en hier zullen we dus vast meer over horen. 🗣️

De bouwput van het Noorden

De Grote Markt in Groningen

Oostwand ca. 1900

Oostwand 1945

Oostwand 1954

Oostwand eind jaren '60

De Grote Markt van Groningen is de laatste eeuw eigenlijk bijna constant één grote bouwput geweest. Door de jaren heen heeft de Grote Markt al vele gezichten gekend en ook nu nog zijn ze er aan het bouwen en staan er hierom hoge kranen en een rij groene bouwketen aan de oostzijde van de Grote Markt. De zuidzijde, waar de Drie Gezusters zit, is het oudst. Hier bevinden zich dan ook prachtige sfeervolle panden uit vooroorlogse tijd. In tegenstelling daarvan kent de noordzijde, waar de V&D in heeft gezeten, toch een heel andere sfeer. Bij de bevrijding van Groningen zijn de noord- en oostzijde van het plein vrijwel geheel in vlammen opgegaan. Deels door brandstichting door Duitse troepen, deels door beschietingen van de Canadese soldaten. Deze kanten van het plein zijn hierna opgebouwd en kent daardoor een typisch naoorlogse stijl. De oostwand is toen, ten opzichte van de rooilijn (de lijn waarop alle voorgevels in een straat staan) voor de oorlog, zeventien meter naar achter geplaatst. Dit werd gedaan zodat er meer ruimte zou zijn voor de auto, waarvan een toename werd verwacht in de binnenstad. Het naar achteren plaatsen van de nieuwe rooilijn had als bijkomend voordeel dat wanneer je vanuit de Oosterstraat naar

de Grote Markt liep, je de Martinitoren in volle glorie kon zien en dit zicht niet meer werd belemmerd door de rij panden van de oostzijde.

De jaren hierna ontwikkelde de stad zich verder. Mede door de ontwikkelingen in de rest van het centrum, zoals de Museumbrug vanaf het station en de Westerhaven, ontstond een toenemende wandelstroom van mensen vanuit het westen en zuiden naar de binnenstad.

Daarentegen bleef vanuit het noorden en oosten de drukte uit, waardoor dit deel van de stad zich minder ontwikkelde. Doordat na de oorlog de rooilijn van de oostwand zeventien meter naar achter was geplaatst, verloor de Grote Markt haar knusse karakter. In de oostwand zat ook de Naberpassage, een donker en duister steegje die leidde naar de hoge parkeergarage achter de oostwand. De smalle opzet van het project, gecombineerd met de sociale onveiligheid in de passage zorgden voor een toenemende verpaupering.

Vernieuwing van de oostwand zouden deze problemen kunnen oplossen en de sfeer van de Grote Markt kunnen verhogen. Dit ging

echter niet zonder slag of stoot; de panden moesten eerst opgekocht en gesloopt worden voordat er iets nieuws gerealiseerd kon worden. De studentensociëteit Vindicat had een prominente plek weten te bemachtigen ten tijde van de wederopbouw van de oostwand. In het midden van de oostwand bevond zich namelijk het Scholtenshuis, welke tijdens de Tweede Wereldoorlog door de Duitse bezetters werd gebruikt als regionaal hoofdkwartier van de Sicherheitsdienst en de Sicherheitspolizei. Honderden verzetsstrijders werden er gevangen gehouden, gemarteld en vermoord. Deze grond was voor veel Groningse winkeliers vanwege haar geschiedenis te beladen en viel daarom aan de studenten toe. Achteraf gezien een groot voordeel, want die plek moest in 2013 door de Gemeente Groningen worden uitgekocht. Vindicat kreeg een nieuw pand en pas wanneer deze in gebruik kon worden genomen, werd het oude pand gesloopt. Zo verschoof Vindicat vanuit het midden naar de hoek van de oostwand, wat weer als gevolg had dat er een zeer onlogische huisnummer volgorde gaat ontstaan in de oostwand.

Het huisnummer heeft namelijk een grote symbolische waarde binnen hun sociëteit en deze kon niet zomaar achtergelaten worden op de plek waar hij logischerwijs hoorde, dus ook het huisnummer moest mee verhuisd worden naar het nieuwe pand op de hoek.

De bedoeling is dat er naast het pand van Vindicat nog drie panden zullen verschijnen, die de oostwand compleet zal maken. De aanbesteding ligt in handen van VolkerWessels Vastgoed. Hoe deze wand eruit moet komen te zien is bepaald in een beeldkwaliteitsplan door de architect Thomas Müller (hij heeft ook het Eurocentrum in Groningen ontworpen). Hierin zijn de spelregels geformuleerd voor de architecten, die in een later stadium de verschillende panden aan de oostwand ontwerpen, zodat er toch één geheel ontstaat. Er zijn hier drie mogelijkheden voor, maar welke van deze drie nu werkelijk ten uitvoering zal worden gebracht is mede afhankelijk van de invulling van de panden.

Er moeten namelijk aantrekkelijke winkels en horecagelegenheden komen, die de oostwand nieuw leven inblazen en publiek trekken. Goede formules hiervoor zijn helaas nog niet gevonden, waardoor de ontwikkeling van de oostwand nog even op zich laat wachten. We kijken nu dus eerst nog maar even een tijdje tegen de groene bouwketen aan.

Achter de oostwand komt een nieuw plein, genaamd de Nieuwe Markt. Aan de Nieuwe Markt zal het veelbesproken Groninger Forum herrijzen. Deze is 45 meter hoog en heeft een diepte van 15 meter. Onder het Groninger Forum is namelijk een parkeergarage waar ongeveer 350 auto's kunnen parkeren. Daarnaast zal er onder de Nieuwe Markt een fietsenkelder voor ongeveer 1200 fietsen worden gerealiseerd. Dat het gebouw zo hoog wordt, zorgt dat voor veel negatieve reacties bij inwoners. Een groot gebouw met zo'n volume in de binnenstad van Groningen past niet en ook het ontwerp wordt door velen lelijk gevonden en kent al bijnamen als bijvoorbeeld de 'stenen puist'. Anderen vinden het ontwerp juist bijzonder, gedurfd en zijn er lyrisch over. Het ontwerp is gemaakt door NL Architects en is zowel door een vakjury als door het publiek gekozen toen alle ontwerpen voor het Groninger Forum, door architecten uit binnen- en buitenland, tentoon waren gesteld.

Het Groninger Forum moet één voor iedereen toegankelijk gebouw worden, waar zeven dagen in de week zullen een keur aan (inter)nationale exposities, films, documentaires, debatten, literaire evenementen, talkshows, presentaties en manifestaties over de wereld van nu te zien zijn. In het tien verdiepingen hoge gebouw krijgt de Bibliotheek Groningen, filmtheater Images, het Nederlands Stripmuseum, debatcentrum Dwarsdiep en de Volksuniversiteit een nieuwe plek. Maar er is ook ruimte in het gebouw voor onder andere een auditorium en cursusruimtes, kantoren en exozalen. Het Forumlab zal voor de jeugd van 2 tot 14 jaar kennis laten maken, al dan niet onder begeleiding, met nieuwe techniek, vormgeving en interactieve games. Het Groninger forum kent daarnaast ook open, vrij toegankelijke ruimtes die pleinen worden genoemd. Het gebouw is georganiseerd rond die tien gestapelde pleinen. Deze pleinen zijn met elkaar verbonden door roltrappen en liggen allemaal aan de centrale ruimte van het Groninger Forum. Op de pleinen programmeert het Forum rond verschillende thema's die op dat moment spelen bijvoorbeeld tentoonstellingen en workshops. Hierdoor moet het Forum een belangrijke ontmoetingsplaats worden.

Om ontmoetingen te versterken zullen er meerdere horecagelegenheden zijn: een café met terras op de begane grond, een café bij de filmzalen halverwege het gebouw en een café-restaurant op de bovenste verdieping. Ook zal op de bovenste verdieping een groot dakterras met openluchtbioscoop komen met uitzicht over de historische binnenstad. Door deze verschillende instellingen met elkaar te

verbinden en ruimte te bieden voor overlap en voor tentoonstellingen over eigentijds onderwerpen die op dat moment leven in de maatschappij, moet het Groninger Forum een nieuw, eigentijds concept voor cultureel vermaak brengen. Het moet dé plek voor informatie, inspiratie, plezier en ontmoeting worden voor alle leeftijdsgroepen in Groningen.

Het onderwerp aardbevingen is niet meer weg te denken wanneer we het over de stad Groningen hebben, en zo ook heeft dit onderwerp invloed gehad op dit bouwproject. In februari 2015 kwamen er nieuwe richtlijnen op het gebied van aardbevingsbestendig bouwen. Hierdoor moest onderzocht worden of de constructie van het Groninger Forum ook aan deze nieuwe, strengere richtlijnen zou voldoen en werd besloten de bouw van het Groninger Forum stil te zetten. Uit het onderzoek bleek dat het forum niet aan de nieuwe richtlijn zou gaan voldoen en aanpassingen waren nodig; voor de stevigheid van het gebouw verdwijnen een paar openingen zoals ramen en een deur, ook wordt terplekke gestort in plaats van prefab en wordt er meer en steviger staal gebruikt. Op dit moment is de nieuwe vloer gestort en is de bouw hervat. De verwachting is dat in 2019 het Groninger Forum in gebruik zal kunnen worden genomen.

Kun je niet zo lang wachten en ben je benieuwd hoe de binnenstad van Groningen er in de toekomst uit komt te zien?

Je kunt een virtuele wandeling maken en de nieuwe Oostwand, Nieuwe Markt en het Groninger Forum bekijken via www.groningen.virtuocity.eu.

#WatNouEindeVanWinkels, over de zonnige toekomst van winkels, winkelcentra en winkelgebieden

In december 2013 ben ik begonnen met een artikelreeks over dit onderwerp. Inmiddels zijn er acht delen verschenen in verschillende media (linkjes, zie onder), en ben ik begonnen met deel 9 (het finale deel) en worden de verschillende delen uiteindelijk gebundeld in een boek dat op 2 juni 2016 tijdens een seminar wordt gepresenteerd. Meer info is te vinden op www.broodenspele.nl.

Is de toekomst echt zo dramatisch voor de winkels als sommige doemdenkers ons willen doen laten geloven? Zal internet leiden tot 30 tot 50% minder winkelvoorraad? Komen complete binnensteden leeg te staan?

De waarheid hierover kent vele gedaanten. En is in ieder geval lang niet zo somber als menig een denkt. De toekomst voor fysieke winkels is zelfs bijzonder zonnig. In ieder geval 'branchebreed'. Dus voor de sector als totaal. In de artikelreeks is het negativisme weersproken. De zogenaamde onheilsboodschap van predikers die het einde van (fysieke) winkels voorspellen. Ja, het is helder: de winkelmarkt is dynamisch. Er verdwijnen winkels. En zelfs complete formules en branches. Maar er komen ook nieuwe winkels, formules en branches bij. En op sommige plekken (grotere binnensteden en in de 'betere' regionale winkelgebieden met een dominante eigenaar) is juist sprake van uitbreidingsruimte. Daarbij hebben sommige nieuwe winkelformules (als de Primark) een gigantisch positief effect op de passantenstromen en omzet in de omgeving. Ook is gebleken dat we veel kunnen leren van (de door velen verguisde) outletcentra. En is aangetoond dat goed, makkelijk (en het liefst gratis) parkeren leidt tot meer winkelbezoek en een hogere winkelomzet. Er is verder een landschap ontstaan van 'winnaars en verliezers'. Grote binnensteden zijn winnaars, net als grote regionale winkelgebieden met een dominante eigenaar. Ook de grotere wijkwinkelcentra zijn winnaar.

Leegstand is er zeker. Maar deze is slechts zeer gering in de winkelgebieden van de winnaars. Leegstand vind je met name in krimpgebieden. Vooral als daar in de afgelopen 10 tot 20 jaar wat al te kwistig met nieuwe winkelmeters is gestrooid. Maar is leegstand te wijten aan internet? Nee! Vrijwel niet! Krimp, vergrijzing en economische crisis zijn de belangrijkste oorzaken voor leegstand. 'Internet' is maar zijdelings een oorzaak voor leegstand. En dat geldt dan alleen maar voor een paar branches. Zoals reisbureaus. En videotheken. Het onlineaandeel in de retailbestedingen voor internet is 5%. 95% wordt in de fysieke winkel besteed. Bij supermarkten is het online-aandeel zelfs slechts 0,8%. Internet is een kans. Geen bedreiging. Webrooming (op internet browsen en dan in de winkel kopen) is groter dan showrooming (het tegenovergestelde). En daarnaast zullen voormalige pure players zich steeds vaker laten zien in de winkelstraat. Webshops kunnen namelijk (vrijwel) geen winst maken. Het is goedkoper (zelfs met betaling van een huurprijs) om 10.000 mensen in de winkel iets te laten kopen dan om 10.000 pakketjes thuis te bezorgen. Een webshop draagt vrijwel nooit bij aan de winst. Ook niet bij fysieke aanbieders die een –op zich–

succesvolle webshop hebben (zoals Zara en H&M). Een webshop kan wel bijdragen aan een grotere klantenkring en kan dus indirect meer klanten en winst opleveren. Maar is zelf nooit een winstmaker. Ketens als Primark en Action hebben zelfs geen webshop. En dit zijn uiterst succesvolle bedrijven die grote winsten creëren.

Internet is belangrijk. Maar is meer een hulpmiddel dan een doel op zich. Een kans. En geen bedreiging. Ik durf de voorspelling aan dat de totale winkelvoorraad de komende tien jaar niet zal slinken. Of, vooruit, misschien hooguit met 5 tot 10%. Maar 'the end of retail is overrated'. 'Shoppin' zit in onze genen. En vormen de drijvende kracht van binnensteden. Winkels zijn dé ontmoetingsplek bij uitstek. En zullen altijd blijven bestaan. En internet? Internet leidt alleen maar tot meer fysieke ontmoetingen. Dat is de kracht van de sociale media: mensen willen elkaar ook in het echt zien. Voor winkelen geldt hetzelfde. Internet is een zegen voor ook de fysieke retailers. Want mensen gaan het liefst naar een fysieke winkel. En het internet leidt mensen daar juist vaker naartoe. 📍

De in het artikel verwezen links kunnen bekeken worden op onze website; www.girugten.nl en/of op de website van Strabo; www.strabo.nl

WINNAARS IN RETAIL SHOPPEN BIJ STRABO

Is er nog toekomst voor winkels en winkelcentra? Nemen webshops de plaats in van fysieke winkels? Gaat de winkelmarkt veranderen?

Dat laatste is zeker het geval. Maar ook vaak ten goede. Fysieke winkels blijven bestaan. En webshops openen zelfs steeds vaker 'echte' winkels. Er ontstaat een landschap van winnaars en verliezers. Er zijn dus óók winkels en winkelcentra die het alleen maar beter gaan doen. Wilt u ook een winnaar zijn? Laat onderzoek verrichten. Door dé specialist van Nederland. In meer dan 30 jaar hebben we de belangrijkste ups en downs in retailland meegemaakt. Op basis van passantentellingen, passantenenquêtes, koopstromenonderzoek en consumentensegmentaties hebben wij een onderzoeksmodel ontwikkeld. Een model dat u inzicht geeft in de marktpotentie van uw winkelcentrum.

Strabo levert een glasheldere analyse en marketingvisie. Op basis van harde cijfers. Zodat uw winkelcentrum óók een winnaar wordt.

Ook winnen in retail?

Bel Hans van Tellingen of Jeroen Verwaaijen: 020 - 626 08 17.
Of kijk op strabo.nl

Strabo heeft een partnership met FootFall, wereldmarktleider in automatische passantentellingen.

strabo)

MARKTONDERZOEK EN
VASTGOEDINFORMATIE

FootFall

Professor Keuning Vereniging

de alumnivereniging van de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen

Na afstuderen ben je nog niet van je studiegenoten en de FRW af, tenminste als het aan de Professor Keuning Vereniging ligt. En dat is nog leuk ook!

Waarom contact houden?

Contact met je mede-alumni geeft je informatie over baanmogelijkheden, ontwikkelingen in het vakgebied en mogelijkwerwijs werken ze bij een organisatie die in je baan belangrijk kan zijn. En daarbij is het natuurlijk ook gewoon leuk om zo nu en dan verhalen en herinneringen op te halen aan de studietijd. Ook het contact met de faculteit vinden we belangrijk. We merken dat veel alumni graag op de hoogte blijven van het laatste nieuws op de faculteit: Werkt Paulus Huigen (ja) of Piet Pellenbarg (nee, maar komt nog vaak op bezoek) er nog? Bestaat het vak 'Bedrijvigheid aan de snelweg' (nee) nog? En wordt er ook nog onderzoek gedaan naar de effecten van bevolkingskrimp (Ja)? Daarbij zijn ook de ideeën van de alumni van groot belang voor de faculteit. Alumni geven geregeld gastcolleges en daarmee spelen ze een belangrijke rol in het overbrengen van praktische geografische en planologische kennis in aanvulling op de academische inzichten die natuurlijk ook aan bod komen. Zo zijn alumni belangrijk in het voorbereiden van de FRW-studenten op de arbeidsmarkt.

Wat doet de PKV?

De Professor Keuning Vereniging probeert oud-studenten, studenten en de medewerkers van de FRW met elkaar in contact te brengen en te houden. Om dit te doen organiseert de PKV een aantal keren per jaar een activiteit voor alumni. Vaak gaan we langs bij een oud-student die ons meeneemt langs interessante projecten. Afgelopen jaar hebben we bijvoorbeeld een stadssafari door de Baarsjes in Amsterdam gedaan en hebben we in Rotterdam gekeken hoe het onderhoud van de Maastunnel werkt. Daarnaast is de samenwerking met Ibn Battuta en ProGeo van groot belang, met name om de arbeidsmarktveraring van alumni door te geven aan de studenten van nu. We organiseren dan ook vaak samen met de studentenorganisaties arbeidsmarktbijsamenkomsten en lezingen die openstaan voor studenten en alumni.

Via onze LinkedIn en Facebook-pagina's blijf je op de hoogte van deze activiteiten en meer. Op LinkedIn komen geregeld vacatures voorbij en de 700+ leden geven inmiddels een mooi overzicht van wat oud-FRW'ers zoal doen na hun studie. Hierdoor is met name de LinkedIn site ook zeer relevant voor de studenten van nu!

De Professor Keuning Vereniging vind je op LinkedIn en op Facebook wanneer je zoekt op 'professorkeuningvereniging'.

Alumni in het hart van de Maastunnel

Hoe blijf ik op de hoogte?

Bij afstuderen krijgen alle nieuwbakken alumni een inschrijfformulier voor de Professor Keuning Vereniging (kijk het stapeltje onder je bul door!). Als je het formulier invult en opstuurt ben je lid geworden van de vereniging en wordt je per email op de hoogte gehouden van alle activiteiten. Omdat de faculteit het contact met alumni erg belangrijk vindt financiert de faculteit de vereniging en is er geen contributie.

Niet aangemeld? Geen nood, activiteiten staan open voor alle alumni, ook als je geen lid bent. Je ontvangt alleen geen email dus houdt in dat geval onze LinkedIn en facebook pagina goed in de gaten.

Nog niet afgestudeerd? Je kunt je nog niet officieel aanmelden, maar je bent al van harte welkom op de LinkedIn en Facebook pagina's van de PKV. Vooral LinkedIn is een handige plek om stages te vinden, vacatures en eens te kijken waar alumni terecht zijn gekomen.

Professor Keuning?

Hendrik Jacob Keuning (1904-1985) was de eerste hoogleraar Economische en Sociale Geografie aan de Universiteit van Groningen. Daarmee staat hij aan de wieg van de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen zoals we die nu kennen. Hij promoveerde in 1933 op een onderzoek naar de Veenkoloniën, ook nu nog een gebied dat in de belangstelling staat van onderzoekers aan de faculteit. Zijn meest bekende werk is waarschijnlijk het 'Mozaïek der functies' waarin hij de historische ontwikkeling en economische betekenis van de Nederlandse regio's beschrijft en verklaard. In dit boek

Niet alleen in naam is Professor Keuning nog steeds verbonden aan de faculteit. Zijn stoel heeft vele verhuizingen overleefd en is in 2015 hersteld en doet nog trouwe dienst in de koffiekamer van Ibn Battuta. Op deze manier is er ook nog een tastbaar aandenken aan hem en de geschiedenis van de faculteit.

Uitnodiging Brood@Spelen 2016 met Boekpresentatie #WatNouEindeVanWinkels

Hans van Tellingen én zijn medeauteurs vertellen op Brood@Spelen 2016 hoe het écht zit met de winkelmarkt tijdens de presentatie van het boek #WatNouEindeVanWinkels op 2 juni 2016 in CineMec Leidsche Rijn Utrecht.

De presentatie van het boek over de zonnige toekomst van het fysieke winkelen wordt leuker leerzaam met boeiende toelichtingen, levendige discussies en vrolijke noten. Naast een wervelende presentatie en gloedvolle discussies met Hans van Tellingen hoort u zijn medeauteurs Rien Romijn over het succes van Primark, Jeroen Verwaaijen over de effecten van (on)betaald parkeren op winkelomzet, Ronald van Velzen over outletcentra en waarom iets verbieden wat succesvol is, Joost de Baaij over online/offline bestedingen, Marcel Reinartz over winnaars en verliezers, Ernest Schaapman over het einde van pure webshops en Jorine de Soet vertelt waar kansen (dan wel) liggen.

De bijeenkomst vindt plaats in de nieuwste bioscoop van Nederland, naast de bouwput van Leidsche Rijn Centrum, de grootste winkelcentrumontwikkeling in Nederland. Er is plek voor 180 deelnemers uit zowel de fysieke als de internet winkelwereld.

De middag start om 12.00 uur met een broodje, eerste spreker om 13.00 uur, afsluitende netwerkborrel van 16.30 tot 18.00 uur.

De kosten bedragen € 175,- (excl. btw) inclusief een door Hans van Tellingen gesignd boek en een gratis jaarabonnement op Shopping Centre News. Bent u al abonnee van SCN en/of werkzaam bij een gemeente en/of lid van NRW, Vedis, SSM, Pleasureworld dan bedragen de kosten € 150,- (excl. btw). Dit moet u dan aangeven bij uw aanmelding.

MEER INFO OP WWW.BROODENSPELEN.NL
AANMELDEN: BOEK@BASCONSULTANTS.NL

Ondergetekenden, Hans van Tellingen en medeauteurs en de andere deelnemers hopen ook u te treffen op 2 juni.

Met vriendelijke groet,
Paul Rodenburg (B@S Consultants | Brood@Spelen)
Edwin Brugman (Shopping Centre NEWS)

Beste lezer

Afgelopen 4 maart jongstleden vond in de Euroborg te Groningen het 19e congres van Geo Promotion plaats. Het thema van deze uiterst interactieve was Reinventing the city: de kansen van herbestemming en transformatie. Onder leiding van de dagvoorzitter Yves de Boer werd het een leerzame dag waarin veel perspectieven van dit herbestemming en transformatie vraagstuk zijn belicht. De kennis die werd opgedaan tijdens de plenaire lezingen kon worden toegepast in de uitdagende workshops van bedrijven. De verschillende perspectieven van de verschillende sprekers kwamen aan het eind van de dag bij elkaar in een fanatieke paneldiscussie die veel stof tot denken gaf. De dag werd afgesloten onder het genot van een biertje tijdens de netwerkborrel.

Al met al kijken wij als bestuur terug op een zeer geslaagde dag waarvan wij veel geleerd hebben.

Graag wensen wij het nieuwe bestuur veel geluk met het organiseren van het congres volgend jaar en wij hopen dat zij net als ons dit ook als een fantastische ervaring zullen gaan ervaren. Met trots presenteren wij dan ook aan jullie het nieuwe bestuur van stichting Geo Promotion 2016-2017:

Voorzitter:	Gerhardus Wijbenga
Vice-voorzitter:	Klaasje Braam
Secretaris:	Joey Koning
Penningmeester:	Dave Langkamp
Commissaris intern:	Daniël Slomp
Commissaris extern:	Stefan van der Borgh

Wij hebben er het volste vertrouwen in dat ze een geweldig congres neer gaan zetten!

Met vriendelijke groet,
Namens het Geo Promotion Bestuur 2015-2016,

Jesse Zwijs
Voorzitter

Lieve lezers,

Hopelijk zijn alle tentamens voor jullie goed verlopen en zijn er flink wat studiepunten verdient. De vakken van het afgelopen blok zullen uiteraard over enkele weken geëvalueerd worden binnen onze opleidingscommissies. Ook binnen de faculteit zijn er enkele nieuwe wegen ingeslagen en uitdagingen opgepakt. Hierbij willen wij jullie op de hoogte brengen van de laatste gebeurtenissen.

Internationalisering

Het is inmiddels bekend dat de bachelors Technische Planologie en Sociale Geografie en Planologie internationaal aangeboden zullen worden. Het doel is om het eerste jaar van de twee internationale bachelors aan te kunnen bieden vanaf september 2017. Om dit te kunnen bewerkstelligen zal de komende tijd een gedetailleerde planning gemaakt worden door een commissie waarin docentleden en het faculteitsbestuur in vertegenwoordigd zijn. Als faculteitsraad zitten wij hier dicht op en zullen wij kijken of de planning realistisch en haalbaar is om de kwaliteit van het onderwijs te blijven waarborgen.

Yantai

Gelijktijdig met de internationaliseringsslag lopen de plannen voor de branchecampus in Yantai. In Yantai zullen wij vanaf september 2017 de bachelor Sociale Geografie en Planologie en de master Environmental and Infrastructure Planning aan gaan bieden. Ook hierbij zijn wij scherp in het toezicht op ons eigen onderwijs en het feit dat deze ontwikkeling geen doorwerking dient te krijgen in de kwaliteit van het onderwijs die wij hier in Groningen aangeboden krijgen. Het faculteitsbestuur steunt ons hier uiteraard in en ziet dit ook als een belangrijke factor in het proces. Samen met de personeelsfractie zullen wij daarom als klankbord dienen in het proces rond Yantai.

Master Culturele Geografie

Inmiddels is ook bekend geworden dat de faculteit Ruimtelijke Wetenschappen een samenwerking aangaat met Rug Campus Fryslan. Op deze campus zal, in samenwerking met Stenden hogeschool Leeuwarden, een master Tourism and Cultural Planning aangeboden gaan worden. Dit betekent dat vanaf september 2017 de master Culturele Geografie niet meer te volgen is in Groningen, maar dat deze master wordt getransformeerd naar de Leeuwarden. De basiseenheid Culturele Geografie is druk bezig met de invulling van deze master en zorgt er voor dat de kwaliteit van deze master gewaarborgd dan wel verbeterd gaat worden.

Verkiezingen

Naast de ontwikkelingen binnen de faculteit waar wij dicht op zitten met onze studentenfractie, zijn er natuurlijk ook ontwikkelingen binnen stichting Pro Geo. Wij zijn namelijk alweer bezig met onze opvolgers en hebben daarom een sollicitatieprocedure doorlopen waaruit de volgende kieslijst is gekomen:

1. Marijke Rommelse
2. Henri Batterink
3. Renske Simon
4. Manus Schlooz
5. Wierd Folkertsma
6. Wouter van Heugten

Wij wensen hen natuurlijk allemaal succes tijdens de verkiezingen die dit jaar plaats zullen vinden van **18 tot 24 mei 2016**. Vanaf dat moment is het ook voor de kandidaten mogelijk om hun campagne te starten en te laten weten waarom zij een geschikte kandidaat zijn om plaats te nemen in de faculteitsraad en jouw belangen te behartigen. 🗳️

Liefs,

Het 24e bestuur van Stichting Pro Geo
Margo, Elroy, Marins, Niels en Ronald

Beste leden,

Daar sta je dan. Nee beter, daar staan wé dan. Aan het begin van een dikke lustrumweek die nu al het hoogtepunt gaat worden van je studententijd. Beter dan dit gaat het niet worden. De lustrumcommissie heeft anderhalf jaar hard gewerkt om een week neer te zetten waar je U tegen zegt. De vijfenvijftigste verjaardag van de vereniging vernoemd jaar je favoriete ontdekkingsreiziger wordt gepast gevierd met tien dagen vol vermaak. Ben jij Schokbestendig? Het begint allemaal met dat beruchte reisweekend. In de volksmond wordt het wel een combinatie genoemd van het beste wat Ibn Battuta te bieden heeft: de gezellige busjes van de KBE, de grootte van de groep van het Schierweekend, en de bestemming met een afstand die liftwedstrijd-waardig is. En daar komt nog onbeperkt bier bovenop...

Op maandag zal het lustrum dan officieel worden afgetrapt in het van Swinderenhuys, een van de mooiste locaties in de binnenstad. Een rode loper en chique glaasjes bubbels zullen op jullie wachten. Natuurlijk niet, we blijven studenten. Maar mooi belooft het zeker te worden, onder andere door de speeches van de decaan en onze eloquente voorzitter. 's Avonds tijd voor feest, maar dat hoeft niet uitgelegd te worden uiteraard.

Actie in de taxi, want op dinsdag duiken we het bos in voor een potje ouderwets schieten. 21e eeuwse stijl dan, met lasers! Vergeet niet wat klavertjes vier te plukken als je daar toch bent, want die komen later misschien wel van pas... Des avonds zullen we namelijk weer gaan zondigen maar dan op een deftigere wijze. Zodra de zon onder de horizon is verdwenen zal het gokhuis ons domein worden waar we onze passe-partout wellicht kunnen terugverdienen!

Het thema komt op de woensdag echt aan bod: twee bedrijfsbezoeken die diep ingaan op de materie staan hier op het programma. Of je nou naar onze bosrijke buurprovincie Drenthe gaat waar wordt ingegaan op kwesties over CO2 opslag en de maatschappelijke gevolgen, of naar VIIA, een samenwerking tussen Royal HaskoningDHV en Visser & Smit Bouw die zich richt op het voorkomen van aardbevingsschade... Het thema staat centraal! Napraten kan bij het heerlijke diner in de Branderij en naborrelen kan daarna tijdens de kroegentocht.

Deze drukke dagen beginnen hun tol te eisen maar dat is helemaal niet erg! Daar heeft de commissie aan gedacht door het inplannen van een zeer passieve brakdag op donderdag. Niks moet, niks hoeft, alleen chillen is een must. Tot je rond een uur of zes langzaam wakker wordt van de geur van garende vleesjes. Dat betekent barbecue!

Op vrijdag mag je je kekste jasje en die netje schoentjes weer eens aan, want de jaarlijkse Carrière dag staat voor de deur! Martiniplaza is dit maal het toneel van een inspirerende dag vol workshops en lezingen. Afsluitend zal er een netwerkborrel plaatsvinden waar je wellicht je toekomstige werkgever tegen het lijf loopt.

Ook is er aan de oud-leden gedacht. De Professor Keuning Alumnivereniging heeft op zaterdag namelijk een alumnidag georganiseerd. Herinneringen ophalen tijdens een rijkelijk gevuld dagprogramma is hier mogelijk.

Schrob je pak nog even snel schoon voordat op zaterdagavond het luxe diner plaatsvindt met daar aansluitend het lustrumgala. Deze mooie aangelegenheid zal plaatsvinden in de Theaterfoyer van het Martiniplaza. Dat betekent toch écht die rode loper en glaasjes bubbels die we eerder beloofd hadden! Met de band Oud Schuim en een gouden DJ duo kan deze avond niets anders dan een enorm succes worden.

Dan is het helaas alweer tijd voor de laatste dag... Zondagavond kan je je brakheid weg eten tijdens het frituurfestijn in Tram 13 en kunnen de laatste pasjes gemaakt worden op het eindfeest. Hoera, je hebt het overleefd!

Het bestuur is uiterst trots op de lustrumcommissie die deze week heeft ingevuld! Na het lustrum zal bestuur 55 nog maar twee weken zitten voor de overdrachts-ALV en zal het stokje worden overgedragen. Bij deze willen we iedereen een fantastisch lustrum toewensen en bedanken voor een heerlijk jaar. Zoals al eerder was gezegd, beter dan dit wordt het niet... Tenzij je van plan bent hier nóg vijf jaar rond te lopen en het 12e lustrum mee te maken! Of zelfs te organiseren... 🙌

Met vriendelijke groet,
Namens het 55e bestuur van Ibn Battuta
Raoul Steyvers
Secretaris